

TERITORIJALNI USTROJ I REGIONALIZACIJA REPUBLIKE HRVATSKE U KONTEKSTU EUROPSKIH INTEGRACIJA

Onesin Cvitan (ur.)

Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2010.

Zbornik radova „Teritorijalni ustroj i regionalizacija Republike Hrvatske u kontekstu europskih integracija“ sadrži petnaest radova prethodno izloženih na znanstveno-stručnom skupu pod nazivom „Teritorijalni ustroj Republike Hrvatske u kontekstu europskih integracija“, održanom 15. i 16. studenoga 2010. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Ukupna građa zbornika tiskana je na 240 stranica, koji osim spomenutih radova sadrži program skupa, kao i uvodnik voditelja skupa te glavnog urednika zbornika Onesina Cvitana. Prema riječima voditelja, tim skupom organizator je nastavio kontinuitet promišljanja krucijalnih pitanja hrvatskog političko-pravnog ustroja u vidokrugu europskih integracijskih procesa, započet uspješnim skupom „Ustavne promjene RH i Europska unija“, održanim u svibnju 2010. godine. Od izlagača se očekivalo da svojim tadašnjim izlaganjem, a tako i objavljenim radovima u ovom zborniku doprinesu iznalaženju najprikladnijih rješenja teritorijalnog preustroja i regionalizacije Republike Hrvatske, i to u izravnom sučeljavanju mišljenja s različitim motrišta – političkog, upravno-pravnog, politološkoga, sociološkog, financijsko-ekonomskog te informatičkog (str.10).

Novo teritorijalno ustrojstvo Republike Hrvatske prvi je prilog u kojem autor Vladimir Šeks naglašava kako se Hrvatska nalazi na samom pragu ulaska u europske integracije te je stoga ključno provesti važne reforme kako bi se mogla pridružiti velikoj europskoj obitelji i na sebe preuzeti odgovornosti članice unije, a jedna od važnih reformi je teritorijalni preustroj odnosno reforma lokalne samouprave (str.16). Taj proces, prema autorovim riječima, obuhvaća tri ključne sastavnice: funkcionalnu decentralizaciju, fiskalnu decentralizaciju te teritorijalnu reorganizaciju. Autor navodi i specifične ciljeve reforme lokalne samouprave. Rad je obogaćen tabelarnim prikazom iznosa pomoći iz državnog i županijskih proračuna jedinicama samouprave za razdoblje 2002-2008.

Drugi prilog autora Ivana Koprića nosi naslov *Prijedlozi za reformu lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj*. Autor naglašava kako za oblikovanje novog sustava lokalne i regionalne samouprave prije svega valja utvrditi stanje i učinke postojećeg modela, odnosno koristiti najnovije podatke o broju stanovnika i ukupnoj demografskoj situaciji, a koji će biti dostupni nakon popisa stanovništva 2011. godine (str. 41). Nadalje, predlaže organizaciju države s obzirom na izbor centraliziranog ili decentraliziranog modela.

Branko Babac jest autor rada pod nazivom *Oblikovanje hrvatskoga regionalnog političko-upravnog ustrojstva u razmeđu suvremenosti, nacionalne*

tradicije i europeizacije – prethodni iskazi. Prikazom Nacrta Europske konvencije o regionalnoj samoupravi iz 1997.god., koja između ostaloga ističe regionalnu zajednicu kao bitno počelo svake države u smislu promicanja gospodarske blagodati s obzirom na održivi i uravnoteženi razvitak (str.57), autor naglašava da u oblikovanju regionalnoga političko-upravnog ustrojstva treba poći od „nacionalne tradicije“, „suvremenosti“ i „europeizacije“ (str.54). Opisuje tradiciju lokalne i regionalne samouprave kakva se izražava kroz „historijski županijski ustroj“, te razmatra pojam „sveopće krize hrvatskoga društva“. Autor također ističe kako bi se u hrvatskom regionalnom preustrojavanju trebalo uzeti u obzir i različite europske tradicije, pri čemu analizira primjer njemačke, engleske i francuske tradicije lokalne i regionalne samouprave.

Sljedeći prilog autora Slavena Letice *Ekonomska održivost hrvatske države i rentabilnost njene područne i lokalne samouprave: teze za raspravu* donosi raspravu oko pojma „dužničko ropstvo“, koji autor objašnjava pomoću grafikona o kretanju i projekciji inozemnog duga RH u posljednja dva, kako ističe, (izgubljena) desetljeća (str.87). Nadalje, analizira termin „surove mjere“ koji najbolje izražava politiku ekstremnih, radikalnih, drakonskih mjera usmjerenih smanjenju proračunske i javne potrošnje kojima pribjegavaju zemlje kojima prijeti stečaj. U tom kontekstu postavlja pitanje „Je li i pod kojim uvjetima i pretpostavkama hrvatska država ekonomski održiva?“ (str.88).

Moguće perspektive razvoja lokalne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj jest rad u kojem autor Mirko Klarić raspravlja o analizi postojećeg modela lokalne samouprave, kao i o mogućim perspektivama budućeg razvoja lokalne i regionalne samouprave. Prostorno uređenje i komunalne djelatnosti smatra najvažnijim pitanjima kojima se jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj bave, dok u svemu ostalome, smatra autor, ovisе o tehničkoj financijskoj potpori tijela državne uprave (str. 106).

Josip Žužul i Slavko Šimundić autori su rada *Teritorijalni ustroj i regionalizacija Republike Hrvatske – informacijski pristup* u kojem razmatraju pitanje mijenjanja postojećeg sustava vlasti i uvođenja regija kao upravnih jedinica između državne institucionalne hijerarhijske strukture. U radu se nude tri jasne alternative, koje podrazumijevaju da će se postojeće općine svesti na mjesne općinske urede, te da će općinama postati bivše općine do osnivanja kotareva i eventualno, još samo tri otočne općine (str. 117). U tom kontekstu, županije se uključuju u regionalnu upravu, odnosno nestaju.

Marija Boban u svome radu *Ekonomska analiza naspram kriterija povijesne i gospodarsko-političke razvedenosti teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske* na eksplicitan način pojašnjava pojam ekonomske analize, te smatra da temelji spomenute ekonomske analize i ekonomske politike teritorijalnog (pre)ustroja Republike Hrvatske, prema smjernicama koje je predstavila Vlada

RH, obuhvaćaju tri ključne cjeline – funkcionalnu i fiskalnu decentralizaciju te teritorijalni preustroj (str. 122). Cilj uspostave optimalnog broja lokalnih jedinica u Hrvatskoj, prema riječima autorice, treba biti efikasno pružanje javnih usluga stanovništvu, minimiziranje financijske ovisnosti općina, gradova i županija o pomoćima središnje države, promoviranje financijske neovisnosti i samostalnosti u financiranju javnih funkcija (str. 126).

Sljedeći prilog Adrije Crnkovića i Marije Boban nosi naslov *Fetiš optimalnog broja: teritolatrija pred strogim sudištem ekonomske racionalnosti*. Autori postavljaju ključno pitanje „Što je Hrvatska danas?“ te daju odgovor da je Republika Hrvatska jedna iskričavo centralizirana država, a strogo domišljena regionalizacija ključan je preduvjet jedne održive i policentrične reindustrializacije Republike Hrvatske (str. 131).

Slavko Šimundić, Danijel Barbarić i Josipa Šimić autori su rada *Modernizacija uprave s posebnim osvrtom na informatizaciju u kontekstu europskih integracija* u kojem govore o informatizaciji uprave i o razvoju e-governmenta u Hrvatskoj. Zaključuju kako je danas neophodno omogućiti građanima brzu, učinkovitu, informativnu i ažurnu upravu, a to je moguće samo ako se pred nju ne stave nepremostive zapreke u vidu zakonskih, tehničkih, tehnoloških i drugih nedostataka (str. 148).

Komunalna naknada i komunalni doprinosi naslov je rada Zorana Šinkovića u kojem autor zaključuje kako sve suvremene i demokratski ustrojene države teže potrebi proširenja nadležnosti države nad obavljanjem komunalnih djelatnosti, što proizlazi iz činjenice da javni sektor mora djelovati u svim područjima gdje obavljanje usluga u pravilu ne donosi nikakvu dobit, no s druge strane nameće se neizbježnost privatizacije koja bi dovela do veće djelotvornosti komunalnih službi (str. 161), a sve to upućuje na činjenicu da je Hrvatska tek na putu postizanja takvih rješenja.

U radu *O mjerilima i kriterijima teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske u odnosu na države njenog okruženja* autorica Maja Grubišin naglašava kako uspjeh lokalnih razvojnih strategija ovisi isključivo o sposobnosti Vlade i njenih partnera čije aktivnosti moraju ubrzati promjene u politici i upravljanju aspektima gospodarskog i društvenog razvoja (str. 169). Autorica daje prikaz pravnih akata koji reguliraju politiku regionalnog razvoja u Hrvatskoj, te navodi regionalne aspekte Mađarske, Italije i Austrije.

Sljedeći prilog nosi naslov *Važnost implementacija e-upravljanja u proces regionalnog razvoja na primjeru pojedinih zemalja članica Europske unije*. U radu autori Jelena Dujmović i Danijel Pervan naglašavaju kako će informacijska i komunikacijska tehnologija pridonijeti gospodarskom rastu Republike Hrvatske, povećanju zaposlenosti i osvajanju novih tržišta (str. 209). Na primjeru Danske, Italije, Austrije i Slovenije autori ovoga rada pokušavaju razjasniti na koji način je

moguće dosegnuti nivo regionalnog lidera u e-upravljanju, omogućiti upravljanje „bez papira“, dosegnuti nivo *online* zrelosti, te ostvariti viziju e-poslovanja.

Prilog Vlatke Ružić naslovljen *Fiskalna decentralizacija lokalne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj – komparacija sa fiskalnim sustavom lokalne samouprave u Europskoj uniji* raspravlja o specifičnostima lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj koji govore u prilog većoj decentralizaciji, poglavito radi zaustavljanja trenda depopulacije pojedinih područja, ali i smanjenja pritiska stanovništva na urbane sredine te privlačenja stranih investicija. Autorica postavlja ključno pitanje - koji je prihvatljivi stupanj decentralizacije s gospodarskog (i fiskalnog) i političkog stajališta, te zaključuje kako središnja vlast treba zadržati samo one funkcije koje ne mogu obavljati jedinice lokalne uprave i samouprave (str. 224).

Branislav Šutić autor je rada pod nazivom *Regionalizacija Republike Hrvatske – inicijativa za uravnotežen gospodarski razvitak i etabliranje regija kao političkih sila*. Autor polazi od toga da je provođenje regionalizacije Republike Hrvatske neophodno kako iz administrativnih razloga, tako i zbog isticanja političke relevantnosti regija koje će dodatno dobiti na značaju ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju (str. 235). Predlaže podjelu Hrvatske na pet regija – Središnja Hrvatska, Primorje i Istra, Dalmacija, Slavonija i Zagrebačka regija.

Posljednji prilog zbornika jest rad autora Hrvoja Marušića naslovljen *Hrvatska – mala zemlja za veliku administraciju* koji preispituje je li se hrvatska administracija pretvorila u svrhu samoj sebi umjesto da bude marljiv i stručan „sluga“ svima koji imaju potrebu za uslugama te administracije, te može li hrvatska država podnijeti trošak već spomenute administracije (str. 237). Kao izlaz iz takve situacije, autor navodi proces regionalizacije, regionalnog planiranja razvoja gospodarstva i administracije.

U konačnici, možemo zaključiti da ovaj zbornik predstavlja izvrstan primjer poticajne i nužne interdisciplinarnosti po pitanju teritorijalnog ustroja i regionalizacije Republike Hrvatske, a sve u kontekstu što skorijeg približavanja Republike Hrvatske Europskoj uniji i preuzimanja odgovornosti kao članice unije.

Gorana Bandalović